

Zondag 3 september 2023

thema: 'voedsel voor lichaam, ziel en geest...!'

Overdenking (ds. Piet Brongers)

Beste mensen,

Er zijn van die verhalen in de Bijbel, die je niet kunt loslaten, of anders gezegd, die jou niet los kunnen laten. Verhalen, die meer te zeggen hebben dan ze zeggen, verhalen waar je meer uit kunt putten dan op het eerste gezicht.

Zo'n verhaal is ook dat van de spijziging.

Ik heb er vaker wat over gezegd, maar het blijft me achtervolgen met de vraag heb je alles gezegd wat er te zeggen valt van dit verhaal.

Blijft het iets van een wonderverhaal van lang geleden, dat alleen maar wil laten zien waartoe Jezus in staat is, om Zijn goddelijkheid te bewijzen?

Of kan het, met de boodschap van toen, ook landen in onze werkelijkheid?

Allereerst is duidelijk, dat het om meer gaat dan een wonderverhaal. Wonderverhalen blijven steken in het verleden en vaak gehuld in veel vraagtekens.

Johannes wijst ons een beetje de weg door niet de spreken over wonderverhalen maar over de tekenen, die Jezus deed. Bij een teken gaat het om de be-teken-is van wat er gebeurd is. Het wijst de weg naar een boodschap voor het leven.

Zo heb ik het verhaal nog een paar keer gelezen en zo vielen mij een paar dingen op, die ik eerder niet gezien had.

Allereerst de ontdekking, dat er een grote menigte is, die Jezus volgt en die daarvoor hun dagelijkse schema onderbreekt. Dat kan alleen maar wijzen op een grote behoefte, met de verwachting en misschien al een beetje de ervaring, dat Jezus daar een antwoord op zou kunnen hebben.

Dan gaat het nog helemaal nog niet om het dagelijkse eten en drinken. Je zou kunnen zeggen: hier gebeurt iets dat belangrijker is, dat de rest even doet vergeten...

In het verhaal lezen we, dat Jezus met ontferming bewogen is, omdat hij ze ziet als schapen zonder herder...

Ze zijn op de een of andere manier de weg in het leven kwijt, ze hebben geen richting meer, geen idealen om voor te leven. Je kunt er van alles bij bedenken...

En dan kom je toch al gauw bij herkenbare situaties van vandaag. Of het nu is in het politieke landschap van Nederland, zonder enige duidelijkheid of richting voor de toekomst, of in de oorlogssituatie in de Oekraïne, of rondom China of in Afrika. Het beeld van schapen zonder herder... Soms ook herkenbaar in je eigen leven...

En dat zijn dan situaties, waarin je gevoelig bent voor mensen die verwachtingen scheppen. De voorbeelden kunnen we zelf bedenken...

En laten we wel wezen: de massa van toen was vast niet zoveel anders dan die van nu, gevoelig ook voor populistten en onderbuikgevoelens...

Weer terug naar de situatie van het verhaal.

Het gaat om mensen, die Jezus volgen om wat Hij te zeggen heeft. Hij spreekt ze aan en ze ervaren dat als overstijgend en vergeten al het andere, ook de tijd.

Maar dan komt wel de bezinning bij de discipelen. Ze voelen hun verantwoordelijkheid: hoe moet dat nu? De mensen moeten straks toch eten? Het leven gaat toch gewoon door?

Dat is de humor van het verhaal. Je zou kunnen zeggen: de mensen ontvangen in de woorden van Jezus brood voor het hart, voor hun leven en de discipelen beginnen over brood voor het lichaam. Alsof dat het belangrijkste is.

Het één gaat natuurlijk niet zonder het ander, maar het verhaal van Jezus begint niet met materiële honger, maar eerder met geestelijke honger, honger van het hart, honger van het leven.

Dat staat niet los van het materiële, maar gaat er wel boven uit.

Je zou kunnen zeggen daar zit de eigenlijke behoefte en die komt hier aan het licht. En daarmee ook het verschil tussen het verhaal van Jezus en dat van de populistten, mensen die inspelen op onderbuikgevoelens: daar wordt een beroep gedaan op materiele behoeftes, vaak ten koste van dat wat er onder ligt.

Bij Jezus is het precies andersom: het gaat om het wonder van de spijziging van het leven! Dat wonder wordt zichtbaar (je zou kunnen zeggen bevestigd) in het teken van de spijziging van het brood. Geen grote beloftes voor straks, maar aandacht voor het hier en nu: het begint bij dat wat er is, niet in den hoge, maar hier beneden bij de mensen zelf. Kijk naar wat er is: het begint met een jongetje, die zijn boodschappen ter beschikking stelt... Het lijkt niet veel, dat begin: vijf broden en twee vissen. En toch het is het begin van meer, wanneer het ter beschikking wordt gesteld, wanneer daar een zegen over wordt uitgesproken en wanneer het delen begint.

Daar waar mensen aangeraakt worden, gaan ze zelf ook kijken wat ze bij zich hebben: zo begint het te groeien totdat ieder verzadigd is.

Het wonder wordt tot teken voor onderweg: een richting voor het leven.

Kijk naar wat er is: het is niet anders! Vraag daar een zegen over en begin ermee te delen, met jezelf en met anderen. Daar waar jij denkt, dat het niet veel voorstelt, kom je misschien tot de ontdekking dat je een ander er heel blij mee kunt maken. En zo gaat het maar door.

Het wonder gebeurt niet met wat er niet is, maar met wat er wel is, hoe klein ook.

Als het mosterdzaadje, dat heel klein begint en wordt tot een grote boom, waarin vogels kunnen schuilen.

Nu naar ons toe:

Wij zijn, als Elim, niet de menigte mensen, zoals in dit verhaal, maar we herkennen wel de situatie en het gevoel van tekort aan perspectief en behoefte aan een duidelijke richting... af en toe iets van schapen zonder herder. Behoeftes aan voedsel voor het hart. En dat niet alleen voor ons zelf maar ook in onze samenleving en in het wereldgebeuren

Wij zijn, als Elim, niet die discipelen, zoals in dit verhaal, maar we herkennen wel af en toe de verantwoordelijkheid om ook ons steentje bij te dragen in de verspreiding van het evangelie, de voedselvoorziening voor het hart, van mensen die het nodig hebben. En dan het besef van de onmogelijkheid om een ieder die we tegenkomen te kunnen ondersteunen.

En dan dat jongetje, als mosterdzaadje, met dat wat hij bij zich had. Het ter beschikking stellen, zodat er een zegen over gevraagd kon worden.

Als beginnetje... en dan zien we vanzelf het gebeuren van de Geest.

Mensen die het zien, mensen die geraakt worden, die vervolgens ook kijken bij zichzelf naar wat er is, niet voor zichzelf alleen, maar ook als mogelijkheid om te delen. Het wonder dat een teken kan worden in het licht van het verhaal van Jezus.

Niet alleen toen, maar ook nu.

We wachten vaak op een wonder, hopen soms op een Gods wonder, en kijken dan naar de hemel, terwijl we niet het mosterdzaadje opmerken, dat ergens in een hoekje klein begint, maar uiteindelijk groot genoeg wordt om een nest te bieden voor wie dat nodig heeft.

Denk eens aan de voedselbank en aan Dorcas, die klein begonnen zijn als mosterdzaadjes maar nu als bomen in onze samenleving voor duizenden mensen ondersteuning en nieuw perspectief bieden.

Denk ook even aan ons contact met de Doopsgezinde gemeente: dat was vroeger niet denkbaar geweest en we ervaren het als een gemeenschappelijke bron en beleving, genoeg om samen te delen als voedsel voor het hart.

Het avondmaal, eens begonnen in het verleden als een wondermaaltijd, het eten en drinken van het lichaam van Christus, is geworden tot een maaltijd van brood en wijn, als teken om te delen in het verhaal van Jezus en om vandaaruit ons leven en dat van anderen betekenis te geven.

Dan kun je wachten op het grote in de hoge, maar je kunt ook leren kijken naar wat er is en daar een zegen over vragen.

Dan kunnen we ook het komende jaar samen verder op het pad van perspectief.

Niet alleen, maar met de wolk van getuigen, die mee optrekken in onze geschiedenis, om van betekenis te zijn voor mensen om ons heen, soms hier en daar beginnend als een mosterdzaadje...

Amen